

A 20 éves Deszki Magyar Népdalkör és Citerazenekar

Ünnepelt a deszki népzenei egyesület

Szombaton délután fennállásának huszadik évfordulója alkalmából ünnepi népzenei hangversenyt adott a deszki mozi termében a *Deszki Magyar Népdalkör és Citerazenekar Egyesület*. A Kiss Ernő

művészeti vezetésével működő együttes előadásán *Btró Lajosné* vezetésével fellépett még az *Ásotthalmi Asszonykórus*, *Monoki Lajos* citeraművész, valamint az általa vezetett *Szegedi Rúzsza Sándor Népdalkör*.

Miről ír a Szeged?

■ *Hegedűs András* irodalomtörténészre, a szegedi tanárképző főiskola egykori főigazgatójára, a Kincskereső alapító főszerkesztőjére, halálának 20. évfordulója alkalmából önéletrajzi írással emlékezik a SZEGED 1995. februári száma. A lapszám a 80 esztendő *Csongor Győzöt* köszönti; ugyanitt *Sulyok Erzsébet* a Szegedi Balett művészeti vezetőjével, *Juronics Tamással* beszélget; *Ruszoly József Dettre Jánosról* és *Osztróvszky Józsefről* írott két könyvről *Apró Ferenc* közöl recenziót; a Tájékoztató rovartban az „Új Szántás” című folyóirat szegedi vonatkozású írásait dolgozza fel *Laczkó Katalin*. *Pozsonyi Ignác* szegedi kórházalapításával foglalkozik *Dudás Béla* írása; a Szegedi Szép Szó rovartban *Sz. Szigethy Vilmos* hangulatos szegedi karcokait olvashatjuk; helytörténeti érdekességű *Bánkúti Ágnes* írása a Reiznerház történetéről; a Memoár oldalain *Kovács Miklós* egy hadifogság történetét írja meg 1915 és 1918 között.

■ A SZEGED 1995. márciusi száma a Szegedért Alapítvány idei díjazottjait mutatja be; a fődíjas *Péter László* irodalomtörténész *Tandi Lajos*, a tudományos kuratórium kitüntetésével, *Telegdy Gyula* akadémikussal *Sulyok Erzsébet*, a társadalmi-állampolgári kuratórium díjazottjával, *dr.*

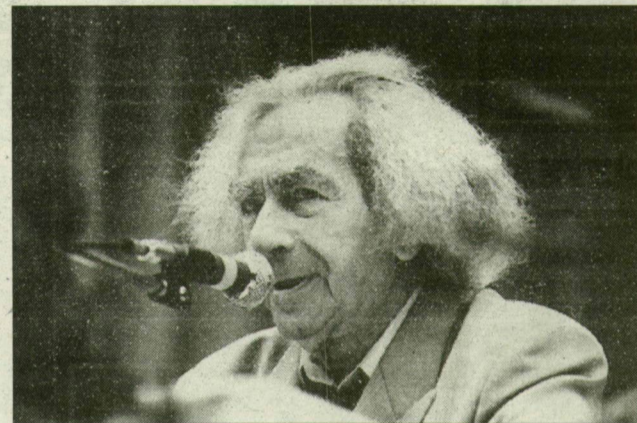
Szöke Péter rendőrezredessel *Pálfy Katalin* beszélget; a művészeti kuratórium díjazottja, *Baka István* költő *Sztyepan Pehotnij* testamentuma című verskötetéről *Rigó Béla* elmélkedik. *Glück Jenő* az 1848-49-es forradalom idejéből az aradvári császári erődítmény ostromát és hősi halottainak emléket eleveníti fel. A szegedi földreform előkészítéséről *Szabó István* közöl tanulmányt; ezzel kapcsolatban *Sz. Lukács Imre* Az én földosztásom címmel emlékezik 1945 tavaszára. A lapszámban *Pálfy Katalin* a Nemzeti Történeti Emlékpark Országos Emlékbizottsága és a Fesztivál-körkép Alapítvány Kuratóriuma üléseiről ad összefoglalót. A 60 éves *Weninger Richárd*dal, a szegedi zene-konzervatórium igazgatójával, a Weiner kamarazenekar vezetőjével *Sulyok Erzsébet* készített interjút. Üldözött papok Csanád egyházmegyéjében címmel *Pál József* papi életrajza mutat be többszörös sorozatában. A Szegedi Szép Szó oldalain *Apró Ferenc* közlésében *Szabóné Mozgay Erzsébet* írása olvasható a szegedi árvíz katasztrófájáról; az emlékezéshez járul *Apró Ferenc* elbeszélése egy helytörténeti kutatásról. Mindkét számban *Tandi Lajos* közöl jegyzetet, és folytatódik *Juhász Antal* sorozata a régi szegedi néplelet képeiről.

■ A szellem legyőzhetetlen, sőt, megverhetetlen. Faludy György élete a bizonyíték; neki aztán szembe kellett néznie mindazzal, ami a század története folyamán fertelmesen, ostobán és erőszakosan belegázolt a gondolkodó ember életébe. Emigrált – sajtóperre nyomán, a börtön elől – s kommunizmusnak tartották, és emigrált – Recsk és 1956 után – mert amerikai felbujtónak is tartották. Sose volt más, mint szociáldemokrata. A második világháború alatt az amerikai hadseregben harcolt, de nem fogadta el az amerikai állampolgárságot – hazatért. Itthon egy verseskötet kiadására futotta az időből, mert jöttek Rákosiék. Aztán 1950-ben letartóztatták; mint amerikai ügynököt vallatta az ÁVO, és be is ismerte, hogy kapcsolata volt E. A. Poe és W. Whitman amerikai állampolgárokkal, de még az angol nevű ördöggel is. Recsk következett, borzalmas évek, 1953-ig, majd 1956 és az újabb emigráció.

Míndez benne van a *Pokolbéli vgt napjaim* című önéletrajzi könyvében. Szegedi estje mégis különleges volt: idős és fiatal egyformán lebilincselve hallgatta Faludy történetét; egy olyan történetet, amelyet ma Magyarországon másképp szoktak előadni. Ne részletezzük: ehhez a másképphez csorbába indulatok és kellemetlenkedő célzások is járulnak, s általában a társadalomnak csak egy pólusát ragadják meg. Faludy a kellő magasságból látja ezt a brutális és tompaagyú idősokat, és iróniájával a legnagyobb magasságból helyzetben is neveltségessé tudja tenni – de csak akkor, ha már-már elviselhetetlen beszélni róla. Az ember azt gondolná, hogy a recskihez hasonló napokban

A Szegedi Ifjúsági Házban telt ház várta az idén 85 éves Faludy György költőt. A esten bemutatták a Faludy életéről készült portréfilmet, majd Fried István egyetemi tanár beszélgetett a költővel.

Faludy György estje Poe és Whitman ügynök összekötője

Faludy György Szegeden. (Fotó: Gyenes Kálmán)

csak teljes megadás és megaláztatottság van, vagy vakmerő és hiábavaló hőstettek. Nem; Faludy racionális és köznapian világos magyarázatot ad azokra a tettekre is, amelyek utolsó utániéknak a legkilátástalanabb élethelyzetekben megmaradtak. Faludynak sikerül anyaggyá képzelnie a szellemet; táplálékka ez; infúzióvá. Ami az emberiség és a szellem halmazállapot-változását illeti, a világ-irodalomban *Zweig Sakknovelája* mellett, vagy, a zenében *Messiaen Kvartett az idők végezetére* című, fogolytáborban született műve mellett van a helye annak a fejezetnek, amelyben Faludy a recski kényszermunka-tábor borzalmas napjait követő esti szeánsokról beszél; lámpaoltás után, elgyötört, az alvás

óráiból időt lopva gyűltek össze a rabok, hogy beszélgeszenek: ki meteorológiáról, ki a népvándorlások történetéről, ki filozófiáról tartott előadást; volt aki a Toscat füttyülte, volt aki a „Monte Cristót mondja ott éjre”, hogy az ember telen táborban élve maradhasanak; mert aki inkább aludni ment, az nem bírta a robotot sem: meghalt. Túlélési technika ez; az ember fejében átfut, hogy a szabad gondolkodáson állandóan terpeszkedő „tábori nehezék” ellen nem használható-e Faludy szellemi infúziója?

De csoda-e, ha Faludy György élőszóban nem erről, hanem leginkább szonettokról beszél az esten? Az utóbbi 40 nap alatt 98 szonettet írt; mostanra tán kíván neki a száz is. A kötet, amelyben megjelen-

nek majd, valószínűleg az idei könyvhét legkeresettebb könyve lesz. Felolvasott néhányat: lenyűgözőek. Nehéz mesterségnek tartja a szonettírást, mindegyik előtt azt érzi, hogy semmit se tanult addig; 80 sornyi mondandót kell összetömörítenie 14 sorba, úgy, hogy folytatálagos legyen a fordulat után is. Az egyikben *Wesselényi Miklóst* (az árvízi hajós ükunokáját) szólíttják fel a bevonuló oroszok: könyv kell a tűzre a fázó katonáknak; s amaz könnyezve derül, míg a *Lenin-összeség el*. Vagy: *Óceániában*, ahol Faludy György az amerikai hadsereggel volt, s ahová, mondja, az európaiak csak kereskedelmet és üzletet vittek, semmi olyat, ami a léleknek örömet adott volna – *Óceániában* egy csapat amerikai katona tervezgeti, hogy a szigeten marad, a tahiti lányokkal boldog feledésben, de elhajóznak, mert a *háború jobban szeretik, mint a japánokat*. Szonettjei ironikusak, frivolak, ritmusosak, sőt, valami különös frissesség (tán időszerűségük?) is érződik rajtuk. Versei fogantatásáról azt mondja: „néha megmagyarázhatatlan jelenségek rabja vagyok, és élvezem ezt a rabságot”. Addig nem lehet nagyobb baj, mfg Faludy György szabadon élvezheti rabságát.

Panek Sándor

Szegedért Alapítvány: díjátadó gála

A kétrészes gálaműsorban fellépett kitűnő művészeket nemcsak a korábbi évek kitüntettjei és a színházba meghívottak hallgathatják-láthatják, hiszen a Magyar Televízió felvette és későbbi időpontban műsorra tűzi a díjátadó est programját. A zenés-táncos gálán az idén is fellépett Szeged legnépszerűbb operaéneke, *Gregor József*, akit *Maczelka Noémi* kísért zongorán; eljött a rajongók táborában tiszteletbeli szegediként szerett *Misura Zsuzsa*; az Operaház magánéneke; virtuóz szolista adtak élményeket, mint Szeged hegedűművésze, *Szecsódi Ferenc*, a nagyszerű fuvalaművé-

Nyitótánc: Pavane táncegyüttes. (Fotó: Schmidt Andrea)

szek, *Bálint János* és *Alessia Sordini*, s a másik két fiatal szolista, *Oravec György* zongora- és *Paulkovits Pál* gitár-

művész. Az együttesek közül a *Juronics Tamás*-vezette Szegedi

di Kortárs Balett kápráztatta el egyik legdinamikusabb repertoárdarabjával (Máz) a közönséget, *Weninger Richárd* kamarazenekara Erkel-versenyművel remekelt, az *Illés Mihály* vezette Liszt kórus Haydn és Bellini-művekkel lépett fel. A Pavane nyitótánc után *Janik László* színművész szavalt.

Az alapítvány elnöke, *Zoltánfi Zoltán* Bálint Sándort idézte ünnepi köszöntőjében, aki a „szegedi kozmoszt” szigetként látta kiemelkedni az alföldi síkságból – az európai világba; „Hitünk szerint így emelkednek ki polgári sorából azok, akiket ma köszöntünk” – mondta az elnök *Péter Lászlót*, *Szöke Pétert*, *Telegdy Gyulát*, *Baka Istvánt*, a díjazottakat üdvözölve.

■ A problémák azonban menetrend szerint ismétlődnek, leglátványosabb, amikor túltermelés vagy hiány formájában jelentkeznek. A felesleg a társadalom más rétegeit nem igazgatja, hisz költség alatti, dömping élelmiszerárakkal jár együtt. A drágaságot hozó hiány inkább borzolja a kedélyeket, de a látszattal ellentétben a gazdálkodó ezzel a plusz bevétellel nem foltozhatja be a jövedelmének lyukait. Ugyanis kis mennyiséget extra árral szorozva is legfeljebb közepes eredményt kap.

A jövedelemtermelő képesség állandósult hiányát a társadalom – bár kénytelen-kelletlen – az adórendszerben biztosított kivétel révén, burkoltan elismeri. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a magántermelők tömege szinte osztályozatlan módon viseli az adómentességgel együttjáró, kistermelői

Nyáját terelő kamara

Felnő-e a kistermelő?

címűt. Ma Csongrád megye 380 ezer hektárnyi mezőgazdasági hasznosítású területének 90 százaléka magántulajdonban van, az itt működő társas vállalkozások száma 72, a szövetkezeteké 80, míg a magántermelőké 43 ezerre tehető. Az utóbbi körből 30-35 ezren lehetnek, akik a piacon is megjelennek áruikkal, de „minősítetlen” mezőgazdasági vállalkozót csak 410-et sikerült nemrégiben összeszámlálni.

A mindenki által óhajtott szabályozottság, a termelési feltételek kiszámíthatósága már nem képzelhető el a régivolt tervutasításos rendszerrel, sőt a nagyzemmi rendszer szét-

A túlélésre berendezkedett mezőgazdasági termelő jellemző vonása, hogy panaszkodik. Alapvetően és rendszertől függetlenül, általában nem ok nélkül. Már itt az elején leszögezem, hogy mindig vannak az általánostól eltérő esetek. Egyébként a panaszkodás, mint pusztába kiáltott szó, nem üldözendő cselekmény. Amennyiben a sajtó útján kiemelt tálatást kap, akkor is befér a semmire sem kötelező, építő kritika kategóriájába. Hosszú ideje léteznek a nevében eljáró érdekképviseleti szervezetek, amelyek magukba integrálják a jalkiáltásokat, s megpróbálják az érdekközpontot tárgyalásokon szalonképes formában előadni. Időnként látható eredmények is születnek.

zülódása miatt még a tüneti kezelés köztes eszköztára is használhatatlan. A szabályzóknak kinevezett piaci szabados-

ság napjaink valósága, nem kíván külön leírást. A nyugat-európai példák alapján szerveződő, köztestületi agrárkamara-

nak szánja ma a törvény azt a szerepet, hogy ellássa a piaccal harmonizáló termelést eredményező agrárszervezés szerteágazó feladatát. Ennek egyik oldalról az információs rendszer kiépítése, másik oldalról hatósági jogosítványok átvétele, s a szabályozás érdekében bevetett agrárkassza kezelése az alapfeltelete. A mellette továbbra is működő érdekképviseletek e szabályozott automatizmuson belül az esetleg és időnként hátrányt szenvedett érdekcsoportok szöszölőjeként tehetik magukat hasznossá.

Hogy a termelő ne csak panaszaival jelezhesen, elengedhetetlen, hogy a kamarai törvényben kinevezett pásztor összeterelje nyáját. Az önként jelentkező önszerveződés lenne az igazán demokratikus megoldás, de a hézagos hagyományok miatt erre kevés az

esély. Viszont eredménnyel kecsegtető szabályozás csak az áru-termelők teljes körében képzelhető el. Ezzel magyarázható a kamarai tagság kötelező volta. Az agrárkamara megyénkben jelenleg 3 ezer tagot számlál. A piaci szereplők száma ennek tízszerese. A tagdíj-fizetéssel járó belépést az adórendszer kreaálta kistermelő nemigen szorgalmazza, hisz még nem kézzelfogható számára, hogy mit kapna cserébe. Itt tartunk most. Ennek fényében nem meglepő az a törvény-módosító javaslat, mely az alig mérhető jövedelemmel szemben a területnagyságot, vagy egyéb konkrét mérőszámot határozna meg az önellátó és szabályozásba bevonandó kistermelői kör szétválasztására. A belépésre invitáló megszólítás csak így lehet névre szóló.

Tóth Szeles István